

Osoba koja je bila žrtva mučenja u svojoj državi podrijetla ispunjava uvjete za „supsidijarnu zaštitu” ako postoji stvarna opasnost da će joj u toj državi biti namjerno uskraćena skrb prilagođena njezinu fizičkom ili psihičkom zdravstvenom stanju

Vraćanje u tu državu može također biti protivno Europskoj konvenciji o ljudskim pravima

MP, državljanin Šri Lanke, stigao je u Ujedinjenu Kraljevinu u siječnju 2005. kao student. Zahtjev za azil podnio je 2009., a u njemu je naveo da je bio pripadnik organizacije „Tigrovi oslobođenja Tamijskog Eelama” (LTTE), da su ga sigurnosne snage Šri Lanke zatočile i mučile te da je, kad bi se vratio na Šri Lanku, mogao ponovno biti podvrgnut lošem postupanju. Britanska tijela odbila su njegov zahtjev za azil te su mu također odlučila ne odobriti supsidijarnu zaštitu zbog toga što nije bilo utvrđeno da bi, kad bi se vratio u svoju državu podrijetla, bio ponovno ugrožen.

Direktiva Unije¹ određuje minimalne standarde koji se odnose na „supsidijarnu zaštitu” radi dopune međunarodne zaštite zajamčene Ženevskom konvencijom o izbjeglicama. Supsidijarna zaštita dodjeljuje se svakoj osobi koja ne ispunjava uvjete za dobivanje statusa izbjeglice, ali koja je u svojoj državi podrijetla izložena ozbiljnoj prijetnji poput smrtne kazne, mučenja ili nečovječnog ili ponižavajućeg kažnjavanja i postupanja. Osobe kojima je odobrena supsidijarna zaštita dobivaju dozvolu boravka na ograničeno vrijeme. Kad je riječ o državljanima trećih zemalja koji nemaju pravo na supsidijarnu zaštitu, država članica im može na temelju diskrecijske odluke te iz osobnih ili humanitarnih razloga dopustiti boravak na svojem državnom području, pri čemu takvi državljani nisu obuhvaćeni područjem primjene te direktive.

MP je osporavao odluku britanskih tijela pred Upper Tribunal (Viši sud, Ujedinjena Kraljevina) podnijevši medicinske dokaze koji potvrđuju da pati od posljedica mučenja koje je pretrpio na Šri Lanki i da boluje od posttraumatskog stresnog poremećaja i depresije. Upper Tribunal je potvrdio odluku da mu se ne odobri supsidijarna zaštita zbog toga što nije utvrđeno da je i dalje bio ugrožen u svojoj državi podrijetla. Međutim, taj je sud utvrdio da bi se njegovim vraćanjem na Šri Lanku povrijedila Europska konvencija o ljudskim pravima (EKLJP) jer MP tamo ne bi mogao primiti primjerenu skrb za svoje psihičke bolesti.

Odlučujući u žalbenom postupku, Supreme Court of the United Kingdom (Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine) pita Sud može li državljanin treće zemlje, koji trpi posljedice mučenja počinjenog u njegovoj državi podrijetla, ali koji više nije u opasnosti da tamo bude ponovno podvrgnut takvom postupanju u slučaju povratka, ispunjavati uvjete za supsidijarnu zaštitu zbog toga što zdravstveni sustav te zemlje ne može pružiti skrb prilagođenu liječenju njegovih psihičkih bolesti.

U svojoj današnjoj presudi Sud najprije utvrđuje da prema pravu Unije osoba koja je prethodno bila žrtva mučenja koje su počinila tijela vlasti njezine države podrijetla, ali koja više nije izložena takvoj opasnosti u slučaju vraćanja u tu državu, ne ispunjava zbog te same okolnosti uvjete za supsidijarnu zaštitu. Cilj sustava supsidijarne zaštite je zaštititi pojedinca od trpljenja ozbiljne

¹ Direktiva Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite (SL 2004., L 304, str. 12.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 64.)

nepravde u slučaju vraćanja u njegovu državu podrijetla, što podrazumijeva da se mora opravdano vjerovati da bi dotična osoba, ako bi se vratila u tu državu, bila tome izložena. Tomu nije tako kad postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da se takva ozbiljna nepravda koja je prethodno pretrpljena neće ponoviti ili izvršiti.

Ipak, Sud navodi da se predmetni slučaj odnosi na državljanina treće zemlje koji nije samo bio žrtva mučenja koje su izvršila tijela vlasti njegove države podrijetla, već koji, iako mu više ne prijete opasnost da će ponovno biti podvrgnut takvim postupcima u slučaju da bude vraćen u svoju zemlju, i dalje trpi teške psihičke posljedice uzrokovane tim mučenjem, koje bi se, prema valjano potkrijepljenim liječničkim nalazima, znatno pogoršale kad bi on bio vraćen u svoju zemlju, uz ozbiljnu opasnost da taj državljanin počini samoubojstvo.

Sud ističe da Direktivu o sustavu supsidijarne zaštite valja tumačiti i primjenjivati uz poštovanje prava zajamčenih Poveljom Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja). Potonja izričito predviđa da su, kada njome zajamčena prava odgovaraju onima zajamčenima EKLJP-om, značenje i opseg primjene navedenih prava jednaki.

U skladu s novijom sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava, Sud smatra da Povelju treba tumačiti na način da udaljavanje državljanina treće zemlje, koji ima osobito teško psihičko ili fizičko oboljenje, čini nečovječno i ponižavajuće postupanje ako to protjerivanje uzrokuje stvarnu i utvrđenu opasnost od znatnog i nepopravljivog pogoršanja njegova zdravstvenog stanja.

Sud presuđuje da se Povelji protivi to da država članica protjera državljanina treće zemlje ako bi to protjerivanje dovelo, u biti, do znatnog i nepopravljivog pogoršanja njegovih psihičkih poteškoća, osobito kada bi, kao u predmetnom slučaju, to pogoršanje dovelo u opasnost sâm njegov život.

Ipak, budući da su nacionalni sudovi u ovom predmetu presudili da se EKLJP-u protivi to da MP bude vraćen na Šri Lanku, prethodno pitanje ne odnosi se na zaštitu od udaljavanja, već na pitanje je li država članica domaćin dužna odobriti supsidijarnu zaštitu na temelju Direktive državljaninu treće zemlje kojeg su tijela vlasti njegove države podrijetla podvrgnula mučenju i čije bi se teške psihičke posljedice mogle znatno pogoršati, uz ozbiljnu opasnost od njegova samoubojstva u slučaju da bude vraćen u svoju državu.

Sud podsjeća da okolnost da se EKLJP-u protivi udaljavanje državljanina treće zemlje u iznimnim slučajevima u kojima postoji opasnost od ozbiljne nepravde zbog nepostojanja primjerenih liječničkih tretmana u državi podrijetla tog državljanina ne podrazumijeva to da mu boravak u državi članici mora biti odobren na temelju supsidijarne zaštite.

Sud zaključuje da iako je uzrok trenutačnog zdravstvenog stanja državljanina treće zemlje, odnosno mučenje koje su počinila tijela vlasti države podrijetla, relevantan element, znatno pogoršanje njegova stanja ne može se samo po sebi smatrati nečovječnim ili ponižavajućim postupanjem kojem je podvrgnut državljanin u svojoj državi podrijetla.

U tom pogledu, Sud podsjeća na svoju praksu i presuđuje da **za odobrenje supsidijarne zaštite nije dostatna opasnost od pogoršanja zdravstvenog stanja državljanina treće zemlje, osim ako je riječ o namjernom uskraćivanju zdravstvene skrbi.**

Posljedično tomu, **Supreme Court mora provjeriti, s obzirom na sve trenutno raspoložive i relevantne informacije (osobito izvještaje međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija za zaštitu ljudskih prava), bi li u predmetnom slučaju MP bio izložen, u slučaju da bude vraćen u svoju državu podrijetla, opasnosti od namjernog uskraćivanja skrbi prilagođene liječenju fizičkih ili psihičkih posljedica mučenja koje su počinila tijela vlasti njegove zemlje.**

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Nancho Nanchev ☎ (+352) 4303 4293